

Wilde Marjolein was, want dat bij dit geslacht de meeldraden en stampers zich ongelijktijdig ontwikkelen, zooals uit vergelijking met andere Marjoleinen duidelijk bleek. Dit leerzame geval was een waardig besluit van onze botanische vondsten. Een uur later zaten we in den trein en na nog een paar uren namen we afscheid van Limburg, toen we bij Mook over de groote spoorwegbrug rolden en een laatste blik wierpen op Mook en Middelaar en op de Maas, zacht golvend onder 't blanke maanlicht.

De meegenomen wortelstruiken en knollen gedijden uitmuntend en sedert vele jaren bloeien Paris, Actaea, de Aronskelk, het Breukkruid en de gele Helmbloem in onze tuinen. De varentjes hebben zich dankbaar betoond voor een weinig kalk in den grond; vooral de Naaldvaren heeft zich prachtig

ontwikkeld, doch ik weet maar altijd nog niet, waarom hij hardnekkig twee of drie veeren uit zijn rozet altijd sikkelvormig omkrult. Ook de meeste zaden zijn opgekomen: Vingerhoedskruid het eerst, Akelei na twee, Aronskelk na drie jaar in den grond te hebben gezeten. Paris en Actaea laten nog op zich wachten, maar ik heb nog wel een jaartje geduld.

Wie nu al deze planten ook eens wil zien, vindt op het hierbijgaande kaartje de groeiplaatsen aangegeven. Ik ben niet bang voor uitroeiing: alleen voor 't Vingerhoedskruid zou ik willen bedingen, dat de liefhebbers alleen wat zaad ervan meenemen, en de planten zelf laten staan. Want die zijn er niet te veel.

JAC. P. THJSSE.

Amphidasis Betularia L. AB. Doubledayaria Mill.

Op blz. 229 van den vorigen jaargang kunnen de lezers van de *Levende Natuur* een bericht van ondergeteekende vinden, waarin hij mededeelde, voor 't eerst in de Rijnstreek bovengenoemde ab. gevangen te hebben. Tevens verzocht ik daar, mij te willen mededeelen, meerdere vondsten van deze voor Nederland betrekkelijk zeldzame vlinder. De heer Jaspers was zoo beleefd, onder 't berichtje te vermelden, dat ook hij deze var. voor een paar jaar gevangen had. Dr. J. Th. Oudemans en de hh. J. de Vries en W. Docters van Leeuwen verplichtten mij in de volgende afl. met verdere bijzonderheden. De heer Görlitz meldde mij nog, dat de var. bij Nijmegen zeer algemeen was.

Deze var. van de overigens niet zeldzame vlinder werd in 1864 beschreven en kort daarvoor in Engeland voor 't eerst waargenomen. In 1867 werd ze bij Breda aangetroffen. Dr. Oudemans deelde verder nog mede, dat ze in ons land niet zeldzaam was, doch minder werd opgemerkt, wijl de type veel gemakkelijker in 't oog valt dan de var. Wie een flinke hoeveelheid rupsen, liefst van zeer verschillende vindplaatsen bijeenverzamelt, zal bij kweeking ook allerlei tusschenvormen verkrijgen, afgezien van voorwerpen, die zuiver tot de type of de var. behooren. 't Meerendeel dier tusschenvormen sluit zich of bij de type of bij de var. aan. Tot goed verstand van mijn volgende waarnemingen, meende ik dit te moeten laten voorafgaan.

Reeds voor dien tijd had ik naar aanleiding van artikelen en mededeelingen in ent. tijdschriften getracht, deze var. te krijgen. Een tweetal jaren,

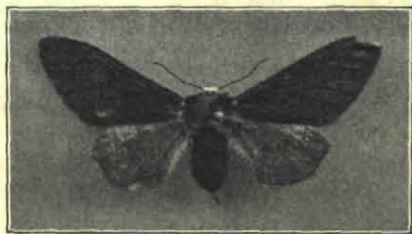
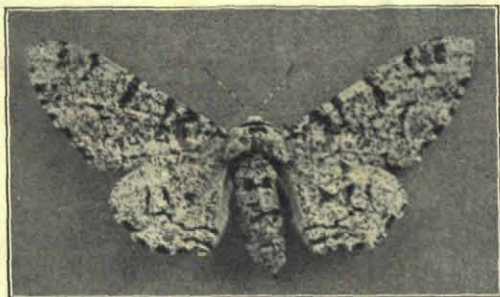
in '94 en '95 had ik rupsen gekweekt van hier en daar uit de Rijnstreek, in de hoop uit een der poppen een doubledayaria te krijgen. Doch al dien tijd waren de pogingen vergeefs geweest. Steeds was de zuivere type te voorschijn gekomen, ondanks 't verschillend voeder, waarvan ik de rupsen elk jaar voorzien had. 'k Veronderstelde dus, dat daarin de oorzaak der var. niet kon schuilen en begon al wanhopig te worden, daar de Rijnstreek ongelukkig niet overvloedig gezegend is met fabrieksschoorsteenen en deze hypothese wel gebruikt wordt ter verklaring van de kleur. De vlinder was daardoor meer in overeenstemming met de omgeving.

Maar eindelijk, uit de kweek van '96, die slechts met een klein aantal beproefd werd, verscheen de eerste doubledayaria, waarvan ik melding maakte, en wel een wijffe. Ze op te zetten, was mijn eerste gedachte; maar de tweede was, ervan te kweken en deze was overheerschend, terwijl ze de eerste niet uitsloot. De copula liep voorspoedig ten einde; 't mannetje was natuurlijk een stamvorm. Vol spanning over den afloop, natuurlijk!

Enkele eieren kwamen niet uit, een paar rupsen gingen ten gronde, maar 't resultaat was toch, dat ik een twintigtal poppen kreeg. Nu had ik nog een lange poos geduld te hebben. Bijna 10 maanden verkeert deze soort in poptoestand. Begin Juni verscheen de eerste uit de pop: een gewone betularia, N°. 2 en 3 evenzoo, eindelijk N°. 4 een zwarte var., weer een wijffe. Zoo verkreeg ik uit de 19 poppen, een was niet uitgekomen, 9 mannetjes en 10 wijffes. Van de 9 mann. waren 8 betularia en 1 doubledayaria:

van de 10 wijfjes 6 betularia, 3 doubled. en 1 tusschenvorm. Geen der var. was echter zoo diepzwart als de eerste. De stamvormen werd de vrijheid gegeven, 2 der var. opgezet en de twee overblijvenden, een wijfje en 't eenige mannetje in 't insectarium opgesloten. Een copula volgde en uit deze kweek, die door drukke studie echter niet altijd met de noodige voorzorgen heeft kunnen geschieden, verkreeg ik een tiental poppen, waaruit ik Juni a.s. de vlinders hoop te zien komen.

Sinds ik 't eerste wijfje hier ving (in '96), zag ik 't volgend jaar een paar andere en in '98 wel een tiental zwarte, terwijl ook de type dit jaar in vrij

Amphidasis Betularia en zijn zwarte var. Doubledayaria.

groot aantal voorkwam. Toch blijft hier betrekkelijk de var. nog zeldzaam. Tusschenvormen heb ik hier nog maar een paar waargenomen. Hoe onvolgende in sommig opzicht de waarnemingen ook zijn, meen ik er toch wel uit te kunnen besluiten, dat de var. doubledayaria in de Rijnstreek langzamerhand algemeener wordt. Hoe staat 't hiermede in andere streken van ons vaderland?

Een zeer interessant bericht over deze var. bevat

ook 't *Ent. Zeitschrift* No. 19 en 20 van de loopende jaargang van M. Rothke in Crefeld.

Deze verkreeg uit een kweek van 24 eieren, van een zwart wijfje afstammend, (de vader was onbekend) 24 poppen, waaruit 23 vlinders kwamen. En wel 3 betularia ♂, 5 overgangen ♂ en 1 doubl. ♂; 7 overgangen ♀ en 7 doubl. ♀. Uit een kweek van doubl. ♂ × doubl. ♀ verkreeg hij daarna van 15 poppen 10 vlinders, waarvan 1 overgang en 9 doubl. Bij de tweede generatie verdwijnt de stamvorm dus daar bijna geheel.

In Crefelds omtrek maken de doubl. op zijn minst 50 % uit van de in 't wild voorkomende vlinders dezer soort.

In een betrekkelijk kort tijdsverloop van 20 jaar misschien heeft deze var. dus reeds in Crefeld en naar 't schijnt ook in Nijmegen een groote uitbreiding verkregen, die nu waarschijnlijk door zal gaan en mogelijk eindigen met 't zeldzamer worden van de type. Door zijn minder in 't oog vallende kleur is de var. beter beschermd dan de stamvorm.

Zouden we door middel van uw blad niet te weten kunnen komen, hoe 't met 't voorkomen van deze var. ten opzichte van de type in ons vaderland staat en of 't aantal voorkomende exemplaren langzamerhand vermeerderd? Mogelijk was 't dan ook misschien uit te maken, van welke omstandigheden de verspreiding dezer var. afhankelijk is.

Ook is 't nog twijfelachtig, of bij kruising van een betularia ♀ × doubledayaria ♂ de uitkomst zal zijn als bij kruising van bet. ♂ × doubl. ♀ en of alle jaren even productief zijn ten opzichte van den doubledayariavorm. We zouden ons dan ook in verbinding kunnen stellen met genoemden heer, die ongeveer in dezelfde richting in Duitschland werkt.

Bij doorkweeking schijnt er ook nog een enigszins andere vorm te kunnen ontstaan. In plaats van zwart is deze vuil-donkerolijfgroen met enkele verstrooide witte schubben. Ze is voor een paar jaar gekweekt door L. Otto in Dusseldorf en bij 't doorkweeken van doubledayaria ontstaan. Heeft een der lezers die misschien ook wel gekweekt?

Alfen a/d R.

J. C. CETON.

Wit Groot-Hoefblad. (*Petasites albus*, Gaertn.)

Een nieuwe plant voor de Nederlandsche Flora.

Half Maart zond mij de heer C. A. Backer te Almkerk een exemplaar van bovenstaande plant, die hij bloeiende vond in een bosch bij Schalkwijk.

Juist dezen winter wees mij de heer Kok-Ankersmit te Apeldoorn in zijn prachtige tuin,

Villa Marocco, het plekje waar weer een nieuwe Nederlandsche plant, die hij uit het wild daar had overgebracht, hem eerlang zijn bloem voor 't eerst zou vertoonen. Daar ik niet met volle zekerheid meer wist, of het wel dezelfde *Petasites* was, als